

Etický kódex Slovenskej ekonomickej spoločnosti

návrh predstavenstva z 5. septembra 2017

I. Preambula

(1) Slovenská ekonomická spoločnosť (SES) je vedecké a profesijné združenie ekonómov, ktorého cieľom je rozvoj a propagácia ekonomickej vedy na Slovensku prostredníctvom základného a aplikovaného výskumu s osobitným dôrazom na výchovu vedeckého dorastu. Tento etický kódex vyjadruje naše presvedčenie, že ekonómovia musia dodržiavať najvyššie možné profesionálne a vedecké štandardy vo výskume, výučbe, a profesijnej činnosti. V práci vedcov, učiteľov, expertov, kolegov a mentorov sa musia spoliehať nielen na vedecké poznatky a metódy, ale aj konať čestne a poctivo. Dodržiavanie pravidiel uvedených v tomto kódexe je pre členov SES záväzná.

Tento kódex vychádza z kódexov Etika pre výskumníkov Európskej komisie, Americkej finančnej asociácie a Slovenskej akadémie vied.

II. Zásady vedeckej práce a jej zverejňovania

(1) Členovia robia výskum a zverejňujú jeho výsledky opierajúc sa o najvyššie štandardy objektivity, presnosti a kvality. Zdroje dát, voľbu metód, teoretické a iné východiská je potrebné jednoznačne pomenovať.

(2) Všetky dáta použité v publikovanom výskume musia byť primeraným spôsobom zaznamenané a uchovávané tak, aby umožňovali overenie inými vedcami. Pri replikácií výskumu sa očakáva súčinnosť pôvodných autorov s novými.

(3) Pri publikovaní výsledkov výskumu členovia rešpektujú prínos všetkých autorov a ich autorské práva, ako aj prínos všetkých subjektov, ktoré podporili daný výskum. Zároveň rešpektujú prínos autorov, na ktorých nadväzujú, pričom sú povinní dodržiavať zásady správneho citovania použitej literatúry a uviesť relevantné zdroje.

(4) Citácie sa robia na základe vedeckej hodnoty citovanej práce, a nie na základe totožnosti jej autora. Členovia sa vyhýbajú nadmerným vlastným citáciám, publikovaniu v takzvaných predátorských časopisoch, nevyžadujú citácie od iných, predovšetkým od svojich podriadených, nepodieľajú sa na citačných klanoch a nedopúšťajú sa samoplagiariácie, čiže dvojitému publikovaniu tých istých alebo takmer tých istých výsledkov, ktoré vyvolávajú zdanie nového výstupu.

(5) Členovia dodržiavajú zásady zverejňovania zdrojov finančnej podpory a deklarovania možných konfliktov záujmov vo všetkých časopisoch, nielen v tých, ktoré také zverejnenie vyžadujú.

(6) Ak odhalia závažné chyby vo svojich publikáciách alebo použitých dátach, podniknú bezodkladne kroky na nápravu, či už formou opravy alebo stiahnutia. Rovnako postupujú aj v prípade, ak zistia rozpor s etickým kódexom SES.

(7) Vo verejných vystúpeniach zameraných na šírenie vedeckých poznatkov a dosiahnutých výsledkov sa členovia riadia odbornosťou, v ktorej vykonávajú výskumnú, vývojovú, inovačnú alebo pedagogickú činnosť, pričom rozlišujú medzi odborným stanoviskom a svojím osobným názorom. Mali by si byť vedomí možného zneužitia alebo chybné interpretácie svojich odborných stanovísk, expertízy i vplyvu. Ak k zneužitiu dôjde, mali by podniknúť kroky na nápravu alebo minimalizáciu dosahu.

(8) Za autora alebo spoluautora vedeckej práce sa považuje ten, ktorý splnil aspoň tri z týchto piatich podmienok:

- a) podstatne prispel k základnej výskumnej myšlienke
- b) poskytol alebo pripravil dáta v prípade empirickej práce alebo experimentu
- c) uskutočnil výpočty, odvodenie, dôkazy, alebo vytvoril teoretický model
- d) napísal významnú časť textu publikácie
- e) verejne prezentoval výsledky výskumu

III. Zásady posudzovateľskej, oponentskej a hodnotiacej činnosti

Pri posudzovateľskej, oponentskej a hodnotiacej činnosti členovia:

- a) vykonávajú hodnotenie osobne a zodpovedne,
- b) používajú výlučne objektívne kritériá, nezávislé od svojich politických názorov, presvedčení a preferencií,
- c) opierajú sa o odborné poznatky, teórie a metódy ekonómie,
- d) nepodliehajú vonkajším tlakom, ktoré by mohli ovplyvniť ich odborné stanovisko,
- e) nepredlžujú bezdôvodne hodnotenie predložených alebo posudzovaných materiálov s cieľom dosiahnuť vlastný prospech alebo prospech pre tretiu osobu,
- f) dôsledne chránia údaje obsiahnuté v podkladoch hodnotenia a duševné vlastníctvo autorov predložených materiálov,
- g) zverejňujú potenciálne konflikty záujmov včas a odmietnu vykonať hodnotenie, ak sú si vedomí konfliktu záujmov, alebo ak by závery ich odborného stanoviska mohli byť ovplyvnené ich osobným záujmom.

IV. Zásady profesionálneho správania

(1) Členovia vytvárajú prostredie, ktoré podporuje slobodu vyjadrovania a výmeny vedeckých myšlienok. Podporujú rovnosť šancí a zaobchádzajú rovnako so všetkými kolegami bez ohľadu na ich pohlavie, vek, rasu, štátnu, národnostnú alebo etnickú príslušnosť, náboženskú vieru, sexuálnu orientáciu, zdravotné postihnutie, zdravotný stav alebo akýkoľvek iný dôvod, ktorý sa netýka vedeckej kvality.

(2) Členovia nesmú zneužívať svoje postavenie na vynucovanie akýchkoľvek osobných, finančných a profesionálnych výhod, zastrašovanie, ponižovanie, ohováranie, obťažovanie a hanobenie iných, predovšetkým svojich študentov, doktorandov, členov výskumného tímu alebo kohokoľvek, koho priamo alebo nepriamo hodnotia.

V. Porušovanie etických zásad

(1) Tento etický kódex SES nepostihuje všetky oblasti správania. Skutočnosť, že určité správanie nie je v Etickom kódexe SES priamo spomenuté neznamená, že ide o správanie etické alebo neetické. Za obzvlášť závažné porušenie etických zásad vo výskume sa považuje:

- a) fabrikovanie a falšovanie výsledkov,
- b) plagiátorstvo,
- c) manipulácia s autorstvom, ako napríklad:
 - i. pripisovanie sa medzi autorov článku, aj keď nimi nie sú,
 - ii. preberanie cudzích výstupov pod vlastným menom, a to vrátane textu alebo údajov z vedených, prípadne konzultovaných diplomových, dizertačných alebo iných kvalifikačných prác, ktorými autor preukazuje svoju spôsobilosť v odbore,
- d) organizovanie citačných klanov a prevádzkovanie takzvaných predátorských časopisov,
- e) neodôvodnené odd'áľovanie publikovania výsledkov iných osôb, najmä pri recenznom konaní,
- f) zjavne neodôvodnené obviňovanie iných osôb z porušovania zásad etického správania,
- g) zavádzanie a klamanie verejnosti prezentovaním skreslených a nepravdivých informácií o dosiahnutých výsledkoch alebo ich možnom využití v praxi.

VI. Sankcie

Podnet na prešetrenie súladu konania člena alebo členov SES s pravidlami tohto etického kódexu môže podať ktokoľvek, vrátane nečlenov SES. Na základe podnetu Predstavenstvo vypracuje stanovisko, ktoré slúži ako podklad na rozhodovanie o prípadných sankciách. Predstavenstvo môže delegovať vypracovanie posudku na dočasnú komisiu. Porušenie pravidiel uvedených v Etickom kódexe SES môže v závislosti od jeho závažnosti:

- a) viesť k dočasnému pozastaveniu alebo zrušeniu členstva v SES, o ktorom rozhoduje dvojtretinovou väčšinou predstavenstvo SES. Takto postihnutý člen sa môže odvolať na Valné zhromaždenie SES, ktorého rozhodnutie je finálne. V prípade, že dotknutý člen alebo členovia sú zároveň členmi predstavenstva SES, hlasovania sa nemôžu zúčastniť.
- b) viesť k odobratiu statusu fellow-a SES. Návrh na tento postih môže podať predstavenstvo SES alebo skupina aspoň troch fellow-ov. O tomto postihu rozhodujú nadpolovičnou väčšinou všetci fellows. Proti ich hlasovaniu nie je možné sa odvolať.

VII. Záverečné ustanovenia

Etický kódex SES bol schválený na valnom zhromaždení SES dňa 30. 9. 2017.